GAZETA KRAKOWSKA

Nro 67.

Z KRAKOWA DNIA 21 SIERPNIA 1816 Roku WE SZRODE.

Z Seyn d. 10 Lipca.

W dniu wczorayszym sztab dywizyi Ułanow po piętnasto miesięczney w mieście Seynach konsystencyi, opuścił toż miasto, udaiąc się stosownie do otrzymanych rozkazow w Departament Siedlecki. — Urzędnicy i obywatele Powiatu Seyneńskiego przeięci naywyższym szacunkiem dla JW. Weisenhoffa Jenerała dowodcy dywizyi Ułanow, i WW. officerow przy iego boku sztab dywizyi składaiących, nie mogą wynurzyć swych uczuć, któremi są przeięci dla tak znakomitych osób, które słodyczą swego charakteru i uprzeymością zniewolili serca wszystkich; a wchodząc w stan ich obecny i możność, umieli trafnie pogodzić woyskowość z obywatelstwem. — Gdy inne przeznaczenie tych godnych i zacnych w narodzie mężow rozłącza dziś z niemi, przeięci żalem, składaią nayczulsze podziękowanie za dogodność, którey od nich doświadczali, i towarzystwo, którego byli uczestnikami. Pamięć ich osób nigdy nie będzie wygładzoną w sercach współrodakow tuteyszego Powiatu, iakożkolwiek odległe mieysce dzielić ich będzie. — Te są uczucia urzędników i obywateli Powiatu Seyneńskiego, o których Jenerała dowodcę i wszystkich WW. officerow sztab dywizyi składaiących publicznie mam zaszczyt zapewnić.

Podprefekt Powiatu Seyneńskiego
Komar.

Z Londynu d. 3 Sierpnia.

Przez Adm. Cockburn nadeszła pożądana wiadomość, iż ponowiona woyna z Napaulanami w wschodniey Indyi nie długo trwała, i ostateczny pokoy d. 4 Maia zawarty został. W początkach przez niespodziewany napad odnieśli oni nieiakie korzyści nad woyskami naszemi, co zrodziło przez Stambul wieść o znaczném pobiciu woysk naszych. Jenerał Ochterlony przedsięwziął iednak tak dogodne środki, iż Napaulanie odpartemi zostali z utratą 2000 ludzi, co nakłoniło ich do pokoiu, za którego trwałość ręczyć iednak nie można.

Admirał Penrose przyłączy się z tyla okrętami do wyprawy Adm. Lorda Exmouth, ile będzie mógł bez uszkodzenia służby na morzu środziemnem oderwać.

Niderlandska eskadra pod Adm. Capellen i Neapolitańska przyłącza się także do naszey floty, ták iż ta składać się będzie z 5 liniiowych okrętow, 8 fregat, 8 slopów i 4 bombardierskich statkow. Wszystkie te okręty połączą się w Gibraltarze. Kompaniia saperow i minerow pod Majorem Gosset i Kapitanem Reed znayduie się na tey flocie.

Dla osłabienia wrażenia, które oznaymienie rzadowe sprawiło, iż do Kanady przesłanych zostanie 5000 beczek ammunicyi, mowia, iż ta ammunicva potrzebną iest częścią dla opatrzenia założonych nad granicą Kanady twierdz, częścią też dla zastąpienia zniszczoney w Kwebeku. Lecz na to odpowiadaią, iż na obydwa te cele nie posełanoby iey z takim pośpiechem, gdyby tam był pewny pokoy. Amerykanie, którzy tu niedawno z swey oyczyzny przybyli, zapewniaią iednozgodnie, iak iedno tuteysze pismo twierdzi, że woyna z Hiszpaniią bardzo iest podobna, gdyż rząd Hiszpański na poselstwo rządu Amerykańskiego, w którem żądane było ustąpienie zachodniey Florydy, dał w cale oboiętną odpowiedź, i że woyna z W. Brytaniią ani iest szukana, ani też będzie odrzucona. — Wieczorna ministeryalna gazeta zapewnia, iż przygotowania do woyny w Kanadzie pochodzą iedvnie z dawnieyszego postanowienia Ameryki wystawienia znaczney flotyli w tey okolicy; ale skarb Amerykański nie dozwala temu kraiowi wdawać się w woynę. —— Liczba dział, które maią bydź do Kanady przesłane, wynosi 836.

Duch spekulacyi wroży nie zadługo woynę z Ameryką; z tem wszystkiem nie podnosi się ieszcze cena Amerykańskich towarow; iedney tylko saletry zdrożał cetnar o 6 szylingow. Dopokąd woyska lądowe nie będę ztąd do Ameryki posłane, nie ma przyczyny obawiać się woyny.

Mamy doniesienia z Werakrux do 1go Czerwca, a z Mexyku do 12go Maia. Z nad rzeki Gwaiaquil pod d. 18 Lutego donoszą, że Adm. Brown z eskadrą z Buenos-Ayres, opasawszy Lima i zabrawszy wiele bogato ładownych okrętów popłynął w gorę na Gwaiaquil i opanował batterye broniące wniyścia na tę rzękę. Popłynał potem na brygu z iednym pomnieyszym statkiem dla opanowania miasta; ale bryg uwiąznął na piasku, poczem on sam z brygiem dostał się w ręce Hiszpanow. Eskadra iego zarzuciła potem kotwice pod wysepką Puna na wniyściu do rzeki, i pierwszy porucznik maiący nad nią dowodztwo, rozpoczął układy o wymienienie Browna, za nowego gubernatora Gwaiaquili i dwoch członkow naywyższego sądu, których ta eskadra niedaleko Callas zabrała. — Donieśienia z Werakrux opiewaią, iż rząd ziednoczonych Stanow Amerykańskich rozkazał przyymować do wszystkich swoich portow banderę rokoszanow Hiszpańskich. Do portu Punta di Piedro, który znayduie się w ręku rokoszanow, zawinęło kilka statkow ziednoczonych Stanow pod zasłoną bryga, i wyładowały broń, ammunicyą i wielu ochotnikow, którzy chcą się złączyć z rokoszanami Mexyku. — Dwa Angielskie brygi Roialist i Bermuda w Werakrux oświadczyły się Hiszpańskiemu gubernatorowi dopomagać przeciw niepodległym, w celu zapewne otrzymania pozwolenia ładowania srebra do Europy, i wypłynęły prze-

ciw tamteyszym korsarzom.

Adm. Cockburn, którego iak wiadomo w strzeżeniu Bonapartego zluzował Adm. Pultney Malcolm, miał zaraz po swoim przybyciu długą audyencyą u admiralicyi i u niektórych Ministrow, a mianowicie u Hr. Bathurst.

Podług ostatniego etatu morskiego znayduie się 221 rożney wielkości woiennych okrętow w służbie; 375 iest rozbroionych lub są naprawiane lub ieszcze budowane, tak iż posiadamy do 020 okrętow.

Dla dopomożenia fabrykom w Birmingham staraią się tu w prowadzić znowu w modę metalowe guziki i sprzączki.

Coż o nas, wyraża iedno z pism tuteyszych, za granieą pomyślą i powiedzą? Kiedy czytaią, iż Caton, Barnet i inni wyściguią się piechotą; kiedy zachodzą zakłady za zakładami; kiedy przez 50 dni i nocy kilka set, a nawet do tysiąca ludzi nic nie robi, tylko kroki, godziny i mile rachuie? Zdziecinałże lub zawrotu, głowy nasz lud dostał? Z czegoż się nasz lud składa? Z piiących piwo w Blackheath lub w Wimbledon? Lub z mężow edukowanych, wykształconego umysłu i poważnych? Parlamentowych członkow, Lordow i Panow? Jakże? narod może rozcić sobie prawo do wielkości, kiedy ma tyle cierpliwości rachować na palcach tysiace krokow marzącego biegacza, lub bawić się kołataczką Wellingtona? Na wszystkich drzwiach w Anglii widać teraz poprzybiiane młotki z głową Wellingtona, któremi tłucze się o blachę, na którey wyrznięte są wszystkie zwycięztwa tego wodza, iak niegdy Bonapartego zwycięztwa na posągu na placu Vendomē w Paryżu, tak iż chcąc wszystkie iego wyliczyć zwycięztwa, potrzeba przynaymniey 12 razy uderzyć. Gdy inne narody przychodzą do wieku doyrzałości, Angliia dziecinieie; gdy wszystkie inne narody kształcą się, Angliia bawi się igraszkami, i wyzuwaiąc się z swoiego charakteru, wyrzuca iak Małpa złoto, swoy rozum oknem.

Z Paryża d. 4 Sierpnia.

Jedna z kommissyy trudni się urządzeniem edukacyi publiczney, i zachodzi w tey mierze iedno z głównieyszych pytań: czyli nie byłoby rzeczą użyteczną powierzyć ią zgromadzeniu, w którem umieszczonemi byliby Xięża do tego przeznaczeni? Łatwo domyślić się można, iż to pytanie tycze się jezuitow. Ciało iednak, które zarządzać będzie edukacyą, zostawać ma pod bezpośredniemi rozkazami Króla.

Zapewniaią, iż w ciągu tego miesiąca P. Chateaubriand wyda nowe pismo tyczące się teraźnieyszych okoliczności, a drugie w tymże przedmiocie P. Flevée.

Smierć Jen. Mouton-Duvernet poczytuią tu za bardzo buduiącą: umarł bowiem z wykrzykiem: *Domine, salvum fac Regem!*

Boissin z Nicei, który d. 12 Listopada w r. z. chciał z pistoletu zabić Jen. Lagarde, został w Arles d. 23 p. m. uwięziony. — W la Ferté-sous-Jouarre postawione zostało z wielkiem zapałem popiersie Króla, co okazuie wielkie przywiązanie mieszkańcow tego miasta do J. K. Mci i iego familii.

Monitor zawiera mnostwo urzędników, których Król mianował na propozycyą Ministra sprawiedliwości.

)s(

Tenże dziennik umieścił wczoray rozporządzenie Królewskie, którem nakazane iest oddanie wszelkiego gatunku broni do prezydentów mieyscowych, iako to fuzyy, muszketow, karabinów, pistoletów, pałaszów i bagnetów, u kogokolwiek znayduiących się, wyiąwszy gwardyą narodową pieszą i konną, leśniczych i strożów polnych. Ktoby temu rozporządzeniu zadosyć nie uczynił, podlega karze 300 fr. a ktoby ważył się kupić broń od żonierza zapłaci 600 fr. kary. Szpadnikom zabronione iest sprzedawać szpad kalibrowych.

P. Beniamin Constant, sławny iako autor i nawrocony przeciwnik Bonapartego, przeiechał z swoią żoną przez Kale i Dunkierkę do wod Spraskich.

Zaledwo padły głowy trzech hersztów tak zwanych patryotów, gdy zatrudnią znowu sąd nieiaki Pułkownik Bernard, który tu przed nieiakim czasem uwięziony został. Rzeczony Bernard w czasie bawienia zprzymierzonych Monarchów w Paryżu wszedł w związek z zagranicznym ajentem policyi, którego bydź miało celem Ministrów podeyrzanemi Królowi uczynić i obalić. Ugodzono się, iż obcy, który potem Paryż opuścił, miał Bernardowi przesełać z Akwisgranu doniesienia o posiadaiących zaufanie Królewskie osobach. Nie zadługo sam Bernard przesełał mu takowe doniesienia, a ten ie tylko przepisywał i do Paryża nazad odsełał. Rząd złapał takowe papiery, i okaże się wnet czyli Bernard chciał tylko rząd nastraszyć względem zmyślonego spisku i uzyskać za swoie odkrycie nagrodę, czyli też był aktualnie ułożny spisek. Zabrane iego listy zaczenaią się od 13 Grudnia 1815, i idą do 9 Marca 1816. Władza policyyna uznała za potrzebne niektóre tylko z nich wyiątki kazać wydrukować, których treść następuiąca: Jeżeli prędka zmiana nie nastąp w Ministeryach policyi i skarbu, tedy te rozniecą pożar, który iest na wybuchnieniu; trzy Mocarstwa znayduią się w gotowości do korzystania z tey okoliczności; sami Ministrowie dopomogli do ucieczki Lavaletta, gdyż znayduią się na czele taynego towarzystwa uśpionego Lwa (Bonapartego; burzyciele kupią się pod opieką policyi; 200 mill. fr. znayduie się dla nich w pogotowiu; d. 10 lub 20 Kwietnia chcą wielki ten zamach uskutecznić; znak do niego dadzą strzeleckie trąby; rząd tymczasowy iest iuż ustanowiony, &c. Fouché i Talleyrand są w tych listach pierwszemi literami swoich nazwisk oznaczonemi.

W Chaumont kapral, który chcąc swoiego kollegę krzyczącego: Niech żyie Król! przymusić, aby krzyczał: Niech żyie Cesarz! pałaszem obciął, został na śmierć skazany; ale że to popiianu uczynił, został zatem łasce Królewskiey polecony.

Z Lons-le-Saulnier piszą pod d. 16 Lipca: "Zle chętni rozpuszczaią na granicy Szwaycarskiey wieści o woynie z Austryą. Uwiadomiona o ich przewrotności władza w St. Claud, kazała iednego z rozszerzaiących takie wieści aresztować i zaraz sądzić."

D. 1 b. m. 80 panien poszło w processyi do kościoła S. Genowefy, patronki Paryża, dla proszenia o ustanie za iey przyczyną deszcza, który tu od dwóch miesięcy ciągle pada. — W południowey Francyi są iednak obfitsze żniwa niżeli się spodziewano, i cena zboża zaraz spadła.

Kontraadmirał Gourdon mianowany iest dowodcą morskim w Breście.

Utrzymuią tu, iż Francya była naypierwszem Mocarstwem, które do Swiętego Przymierza przystąpiło.

Angielski zakład w Madagaskarze smutnie wziął koniec. Z powodu sztuki granatowego sukna, które podobało się naczelnikowi kraiowcow, a Anglik dać mu go niechciał, przyszło do żywego przemowienia się, przyczem Anglik, który zapewne z umysłu był obrażony, uderzył naczelnika. Rozgniewani kraiowcy zamordowali nazaiutrz rano sromotnie wszystkich Anglikow.

Z reszty 8miu skazanych na 6 do 10 lat więzienia i wystawienie u pręgierza tak zwanych patryotow, 7miu tylko było wystawionych, a 8my Jakób Ozere od tego łaską Króla uwolniony, został.

Między woyskami Rossyyskiemi i mieszkańcami osadzonych okolic panuie nayzupełnieysza zgoda.

Liceum w Nant zamknięte zostało, ponieważ uczniowie nadanych im świeżo nauczycielow słuchać nie chcieli, i kamieniami rzucili się na straż prefekturalną, która ich do posłuszeństwa przymusić chciała, i słyszeć się dali z buntowniczemi okrzykami. Uwięziono z nich kilku.

Dziennik tuteyszy *Quotidienne* umieścił następuiący Historyczny obraz początku i stanu dzisieyszych rozruchów w Ameryce Hiszpańskiey, napisany przez P. Malte-Brun: — "Interes Francyi (mówi on) ma związek z interessem Monarchii Hiszpańskiey; los Ameryki Hiszpańskiey może odmienić polityczną i handlową równowagę całego świata. Przysłużemy się więc czytelnikom naszym udzieleniem obrazu, który z autentycznych źródeł wzięty potrafi dać obiaśnienie o politycznem stanie tey odległey części ziemi. Posiadłości Hiszpańskie w północney i południowey Ameryce są tak rozległe, iak cała Afryka; przewyższaią ią znacznie w wartości wyprowadzanych towarów, a lubo nie tak ludne, potrzebuią iednak więcey towarów Europeyskich. Roczny dochód z kopalni złota i srebra rachowano przed ostatniemi rozruchami 38 miliionów 200,000 piastrów; w samey mennicy Mexykańskiey wybiiano na rok blisko 24 miliiony piastrów; mennica w Potosi dostarczała 8 milionów. Wolność handlu za Ministerstwa P. Galocz ożywiała wszystkie rodzaie uprawy gruntu; indigo, bawełna, cukier, kakao rodziły się obficie na różno-gruntowey i żyzney ziemi. Całkowita wartość wywiezionych z Ameryki Hiszpańskiey towarów, wynosiła na początku teraźnieyszego wieku 68 miliionów piastrów, a to były dopiero słabe pierwiastki corocznie wzrastaiącey pomyślności. Wstrzymana długi czas w postępach swoich ludność, szła równym krokiem z bogactwem narodowem; 13 miliionów Hiszpanów, Indyanów i Metysów wkrótceby się zapewne podwoiły w tak rozległych i powiększey części pustych kraiach, gdyby wprzód kraiowe płody uprawiano, i gdyby smutne prace w kopalniach nie były milszem do utrzymania się źrodłem. Takim był, takim iest ieszcze stan bogatych posiadłości korony Hiszpańskiey, wyiąwszy kilka małych odmian. Niektórzy polityczni awanturnicy wystawiali ie za łakotki raz dla Anglii, drugi raz dla Francyi. Należy (mówili) korzystać z pory, i zapewnić sobie naywygodnieyszy i nayzyskownieyszy handel świata; należy weyść w związek z temi prowincyiami, które Hisz-

paniia na zawsze utraciła, i które pogrążone w bezrządzie, potrzebuią szczególnie nieiakiey pomocy i światłych rad, dla ustalenia niepodległości swoiey, a które zawsze gotowe będą okazać swą wdzięczność temu, kto im w politycznem ich dziecińafter stwie dopomoże. Uchyliwszy na stronę wszelkie moralne względy, rozumowanie to, ogłoszone przez P. Miranda w Europie, powtórzone w Parlamencie Angielskim przez P. Whitbread i Lorda Holland, a na pozór upoważnione przez P. Pitta, iest błędnem w zasadzie swoiey, bo samowolnie przypuszcza taki stan rzeczy, taki skład interessów, taki sposób myślenia mieszkańców, iakie się rzeczywiście w Ameryce Hiszpańskiey nie znayduią. Łudzono Europę, gdy polityczny i moralny stan osad Hiszpańskich chciano stawiać w równi z Ziednoczonemi Stanami roku 1773. Niemasz nigdzie w Ameryce Hiszpańskiey tylę białych ludzi i światłych, połączonych iednakowemi interessami i obyczaiami, ileby potrzeba było do utworzenia możnego związku niepodległych kraiów. Nadzwyczayna różnica maiątku dzieli tam ludzi iednych od drugich; w mieście Mexyku mieszka 30 tysięcy biedaków, i kilku wielkich Panów, maiących miliionowe na rok dochody. W Caracas, gdzie ta różnica iest mnieyszą, duma dzieli szlachtę na wyższą i niższą; Mantuanosowie (tak się nazywa szlachta prawdziwie Kastyliyska) rozumieią, iż oni tylko powinni posiadać wszelkie dostoyności i urzędy. W Chili panuie arystokracyia, zasadzona na posiadaniu własności gruntowey; iest ona przeciwną wszystkim innym stanom. Wśród tych rozmaitych żywiołów, pokazuie się od iednego do drugiego końca Ameryki duchowieństwo, możne, bogate i szanowane, wspierane opiniią pospolstwa, które zawsze obstaie za wiarą oyców swoich, i które mimo podszeptów filozofów swoich uznaie w trzęsieniu ziemi i wybuchach wulkanu karzącą rękę Pana i twórcy przyrodzenia. Ta massa, złożona z różnorodnych żywiołów, trzymaiąca się atoli iednakowey wiary i iednakowych obyczaiów, bardzo mało należy do rewolucyynych wzruszeń, takich publiczna opiniia w Europie doświadczyła. Szczupła iest tam liczba duchów niespokoynych i chciwych panowania, ludzi czynnych i światłych, oraz żołnierzy zdatnych na dowódców; zasmakowanie wspokoynem życiu, przywiązanie do dawnych obyczaiów i zwyczaiów, chęć nasycenia zmysłów, to wszystko, co w Hiszpanii Europeyskiey znaczną większość ludu w nieiakiey odrętwiałości moralney utrzymuie, nabiera w Hiszpanii za Oceanem Atlantyckim większey nierównie mocy przez wpływ klimatu, który tam nadzwyczaynym upałem osłabią człowieka, robi go zgnuśniałym, i nieczynnym. Jeżeli Hiszpani w Ameryce nie są bardzo skłonni do zaczęcia rewolucyi i iey popierania, Indyanie przy większych pobudkach niukontentowania, mniey maią interessu i sposobów dopomagania sprawie niepodległości. Nie są ani tak ćwiczonemi w sztuce woienney, ani maią tak umieiętnych i zdatnych naczelników, iak Kreolowie Hiszpańscy. Nie widzą przyczyny wspierania rządu Kreolów, bo się po nim ani równości praw politycznych, ani nawet czynney a przynaymniey przychylney opieki, którey od dworu Hiszpańskiego doznaią, nie mogą spodziewać. Indyanie, nie znaiący obyczaiów; a po części ięzyka Hiszpanów, żyiący w po-

ległości feudalney pod uciażliwą częstokroć władzą swoich zwierzchników, czyli Kaczyków, powinniby roztropnie pragnąć utrzymania rządu Monarchy Hiszpańskiego, który nie zależąc od żadnego stronnictwa, myśli iedynie o zachowaniu równowagi między wszystkiemi klassami poddanych swoich w Ameryce. Wszakże, zaraz po tryumfie Anglo-Amerykanów, niektórzy chciwi panowania, uwiedzeni zapaloną imaginacyią o wielkości i pewności środków swoich, powzięli nadzieię wzniecenia także rewolucyi w Ameryce Hiszpańskiey, a mianowicie w Caracas i Peru. Jenerał Miranda, rodem z Caracas, urażony niesprawiedliwą pogardą wyższey szlachty, wezwał do siebie zaraz roku 1783 wszystkich nieukontentowanych w tey prowincyi; a dobre posiadaiąc nauki Europeyskie, zwiedzał od roku 1785 naszę część świata, i pod pozorem podróży, iedynie dla ciekawości przedsięwziętey, ukrywał układy swoie, i starał się pozyskać pomoc iakiego Mocarstwa nieprzyiaznego Hiszpanii. Niewiadome są ieszcze dokładnie intrygi iego w Anglii, lecz są ieszcze; chlubił się sam z nich, gdy przyięty od rewolucyynych klubów Francuzkich osiadł w Paryżu. Miranda, lubo wychowany w szkole owczasowych Filozofów, nie był atoli przyiacielem Sankulotów, ani katem; nie zaślepił się fałszywym blaskiem sławy woyskowey, i nie chciał przyiąc ofiarowanego mu wyższego stopnia w woysku Francuzkiem, oświadczaiąc, iż za wolność, a nie za zdobycz chce woiować. Wierny tey zasadzie, położył całą nadzieię w Anglii, która przewagą swoią na morzu mogła iedynie dać skuteczną pomoc rokoszanom Amerykańskim. Deputowani z osad Hiszpańskich podpisali roku 1797 w Anglii proiekt do traktatu, podług którego miała Angliia ogromną flotą wspierac naczelników buntu, a za to dostać 30 mill. funtów szterl. gotowizną. Między morzem Panama miano przekopać i otworzyć kanał dla żeglugi Angielskiey. Odstąpiono Florydy Ziednoczonym Stanom pod warunkiem, ażeby zawarły wieczne przymierze z Angliią związkiem Hiszpańsko-Amerykańskim. Wspomniony traktat zastrzegał wprowadzenie reprezentacyynego rządu, a zostawieniem wyboru kształtu iego narodowi. Miranda radził ograniczoną i dziedziczną Monarchiią. Proiekt ten podług oświadczenia Deputowanych, stanowił iedyną nadzieię pozostałą dla wolności, którą obmierzłe maxymy Rzeczypospolitey Francuzkiey tak okrutnie shańbiły.

(*Reszta potem.*)

Z Madrytu d. 16 Lipca.

Wyrok względem skonfiskowanych dóbr wyszłych z kraiu Hiszpanow wczasie przywłaszczenia tronu przez Józefa Bonapartego, stanowi: Każdy z wychodniów obięty w okolniku z dnia 21 Maia 1814 ma bydź osobiście i z osobna do sądu powołany. Sądy maią to z powinności uczynić i nieprzytomnych przez pełnomocników kazać zastąpić. Dopóki nie ukończy się sprawa, dobra będą przez urzędników fiskalnych zarządzane. Sądy oznaczą koszta na utrzymanie dzieci, wdów i dziedziców zasekwestrowanych dóbr, którem także wyroki przed ogłoszeniem udzielone bydź maią. Dobra zmarłych maią natychmiast bydź oddane ich dziedzicom. Ci którzy nie są w powyższym wyroku obiętemi, mogą także powrócić do Hiszpanii i odebrać swoie dobra, ieżeli postępowanie ich nie iest temu na przeszkodzie.

Dotychczasowy konsul jeneralny w Peterzburgu P. Zea, który przybył tu w sprawach rządowych, powraca do Peterzburga iako nadzwyczayny poseł i pełnomocny Minister.

Z powodu ostatniego spisku obwieszonych tu ieszcze zostało 4 officerów, a 15 odesłano do Afryki.

Dodatek do dzisieyszey gazety Dworskiey zawiera trzy listy Jenerała Morillo i dwa doniesienia od Pułkownika Warleta, dowodcy dywizyi, o odniesionych od 15 Lutego do 5 Kwietnia rożnych korzyściach nad rokoszanami w Nowey Grenadzie. Główna bitwa zaszła d. 25 Lutego pod Cachiri, w którey rokoszanie 3000 ludzi utracili, i 30 tylko z nich uyść miało. Główna kwatera d. 5 Kwietnia Jen. Morillo znaydowała się w Ocana, a Pulk. Warleta w Cauçon, w prowincyi Antioquia, które mieysce musiał bagnetem zdobyć. Nieprzyiaciel cofnął się potem w głąb kraiu, gdzie nie podobna go było dosięgnąć. Bitwa była nayzapalczywsza; żadna strona nie dawała przebaczenia; rokoszanie wysłuchawszy pierwey Mszy i napomnieni do waleczności przez swoich Duchownych, rzucali się z niesłychaną śmiałością na ogień. Przy cofaniu się podług swoiego zwyczaiu wszystkie wsie palili. (O zmianie szczęścia, którego Jen. Morillo podług gazet Amerykańskich w miesiąc potem miał doznać, nic Dworska gazeta nie wspomina.)

Podług zapewnienia wiary godnego z Hiszpanii powracaiącego podróżnego, nie prawda, iakoby, iak Angielskie gazety doniosły, praywrócone zostały tortury w świeckich sądach Hiszpańskich, których nie zaniedbanoby zapewne użyć przeciw spiskowym officerom, których niedawno na śmierć skazano.

Z Genui d. 20 Lipca.

Podług doniesień z Algieru Dey rozkazał 6000 niewolnikom pracować około umocnienia warowni miasta. Na obu końcach miasta założone są obozy. Z wielu okrętow zdięto działa i na wałach postawiono, tak iż teraz około 1500 dział broni tego miasta. Dey okazuie nadzwyczayną czynność; ożywia robotnikow i mieszka pod namiotem na wałach. Jedni tylko Francuzi szanowani są w Algierze. Niedawno zabrany znowu został Angielski okręt Kent przez Algierczykow pod dowodztwem bratunka Deja, który dał się razem słyszeć, iż Anglicy więcey nienawiedzonemi są w Algierze, niżeli tygrysy w puszczach.

Z Bruxelli d. 4 Sierpnia.

Niektóre nasze pisma chcą zawsze ieszcze woyny. W Wrześniu podług nich ma bydź 60,000 rekrutow we Francyi do woyska wybranych. Utrzymuią także, iż częsta zachodzi korrespondencya między Paryżem, Londynem, Wiedniem i Peterzburgiem.

Z Karlsruhe d. 2 Sierpnia.

Rządowa gazeta tuteysza zawiera rozporządzenie W. Xcia naszego pod d. 29 Lipca treści następuiącey: "Przy naznaczonem w pierwszych dniach Sierpnia zebraniu się stanow, spodziewał się J. Królewiczowska Mość W. Xże, iż tymczasem załatwione zostaną na seymie związku Niemieckiego przedmioty, które maią związek z konstytucyą W. Xiąstwa Badeńskiego; ale gdy to do tego czasu nie nastąpiło, widzi się zatem bydź przymuszonym wstrzymać ogłoszenie ułożoney przez stany i Jemu do zatwierdzenia podaney konstytucyi do dalszego czasu."

DODATEK DO Nro 67. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 21 SIERPNIA 1816 Roku WE SZRODĘ.

Z Baden d. 25 Lipca.

Od kilku dni rozeszła się tu pogłoska o ważnem oświadczeniu, które na zieździe Frankfurtskim przez iednego z Ministrow wielkich Dworow względem spraw Niemieckich ma bydź uczynione. Jeżeli prawda, tedy powinno się w krótce wyiaśnić; lecz naynowsze listy z Frankfortu nic o tem nie wspominaią. Wiele upoważnionych przy seymie Niemieckim Ministrow przybyło tu z Frankfortu, i zamyślaią tu bawić aż do otworzenia tego seymu. Pomiędzy cudzoziemcami z Francyi znayduie się tu także małżonka skazanego na wygnanie Jen. Lallemand, która z wdową po Xciu Raguzy Marszałku Marmont, w iednéy gościnni mieszka i razem się z nią stołuie. Za 8 dni mieć będziemy ukontentowanie widzieć tu P. Gothe, który ma kilka tygodni zabawić.

Z Frankfortu d. 4 Sierpnia.

Do 8 b. m. powrócić tu maią wszyscy Ministrowie i posłowie przy seymie Niemieckim; poprzednicze naradzenia maią potem za kilka dni zacząć. Frakfurt coraz bardziey się zaludnia; codziennie przybywaią tu znakomici cudzoziemcy.

Małżonka Józefa Bonapartego żyie tu ciągle w samotności, i każe dzieci swoie Niemieckiego ięzyka uczyć.

Sprawuiący tu Pruskie interessa, Baron Otterstädt dał wczoray, w dniu rocznicy urodzin swoiego Monarchy, świetny bal i wieczerzą, na które zaproszeni byli wszyscy obecni tu posłowie, wiele członkow senatu, znakomitsi mieszkańcy miasta i wielu cudzoziemcow.

Z Szwaycaryi d. 31 Lipca.

Baron Krudener, sprawuiący interessa Rossyyskie przy lidze Szwaycarskiey, podał w Zurich d. 23 b. m. Prezesowi seymu notę wzywaiącą ligę do przystąpienia do Swiętego Przymierza, w którey wyraził: "Nayiaśnieyszy Cesarz pragnąc, aby wszystkie Chrześciańskie kraie należały do widokow i uczuciow, które były powodem do tego dobroczynnego i pokoiem tchnącego związku, zlecił podpisanemu, aby wezwał także ligę Szwaycarską do przystąpienia do niego.,,

Na posiedzeniu d. 29 seym odesłał tę notę do kantonu dyrektoryalnego, aby ią

udzielił wszystkiem kantonom, a te, aby swoim posłom dały potrzebne w tey mierze instrukcyę.

Królewicz Wirtemberski z swoią małżonką w podróży przez Szwaycaryą opuścił d. 23 Zurich, udał się do Zug, dla zwiedzenia małych kantonow, a ztamtąd pojedzię przez Lucernę do kantonow Berneńskiego, Fryburskiego i Wodzkiego.

Z Włoch d. 28 Lipca.

Dzieła kunsztu z galeryi Kardynała Fesch bardzo drogo niedawno przez publiczną licytacyą sprzedane zostały.

Król Neapolitański nakazał założyć warownie w odnodze Manfredonia, i utworzyć korpus milicyi morskiey, przeciw rozboynikom morskim. — Królewicz następca tronu przybył szczęśliwie do Palermo. W całey Sycylii iest nayobfitszy urodzay.

Oyciec S. wyznaczył kommissyą dla urządzenia nauk w szkołach głównych i niższych z Kardynałów: Somaglia, Littą, Pietro, Pacca i Fontana. J. Świątobliwość wyznaczył kilka podobnychże kommissyy, iak np. do ułożenia katastru podatkowania w całym kraiu, i t. d.

Podług doniesień z Liworna pod d. 25 b. m. przybył tam poseł od Wielkorządcey z Kairu, który miał audyencyą tak u W. Xcia Toskańskiego, iako też u Xiężny Parmeńskiey, która tam bawi. Zamiarem tego poselstwa zdaie się bydź założenie w Liwornie konsulatu dla Egiptu oddzielnie od Porty.

W Civitavecchia znayduie się znaczna liczba zbroynych statków, które oczekuią tylko na przybycie floty Angielskiey, dla działania razem przeciw Barbaryczykom.

Z Ratzburga d. 28 Lipca.

Dziś w obecności stanow i władz rządowych nastąpiło oddanie Lauenburga N. Królowi Duńskiemu. JW. During, pełnomocnik Hanowerski, oddał naypierwey tę prowincyą JW. Hr. Grot, pełnomocnikowi Pruskiemu, a ten JW. Hr. Rewentlow, pełnomocnikowi Duńskiemu.

Od brzegow Menu d. 8 Sierpnia.

Bruxelska gazeta doniosła, iż uwięziony Jen. Excelman w Bredzie, na prożbę tylko Jen. Mejera uwolniony został od publicznego więzienia. Rzeczony Jen. Mejer oświadcza z tego powodu: iż Jenerał Excelman nie był wcale uwięziony, i chociażby nawet był, tedy on nie mieszałby się do rozporządzeń policyynych.

Korpus woyska Bawarskiego, który stał dotąd osadą w Moguncyi, wyszedł ztamtąd.

Z Bonn piszą pod d. 19 Lipca, iż pod czas okropnego grzmotu spadło do ogrodu w Sternberg wiele kamieni, z których ieden ważył 100, a inne po 20 do 40 funtow. Strzaskały one zupełnie drzewo wiśniowe. Ogrodnik i pracuiący w ogrodzie ludzie widzieli iak spadały. Całe miasto zbiegło się tam dla widzenia tych kamieni. Kolor ich iest ciemno zielony i podobne są do żużli żelaznych.

Nieiaki P. Pauli wynalazł we Francyi nowe karabiny, które prędko idąc nabiiać można; trafiaią bardzo daleko, osobliwie kulmi. Nic im nie szkodzi wilgoć i deszcz, kurek i panawka nie są wystawione na powietrze.

Słychać, iż na Suudzie, a osobliwie przy Hveen, iest wielkie mnóstwo psów morskich, które rybołostwu bardzo przeszkadzaią.

W miesiącu Czerwcu zawinęło do Hamburga przeszło 200 okrętów kupieckich, między któremi był ieden, który z

Kantonu w Chinach przybył w 120 dniach, i przywiózł herbaty za million mark Hamburgskich.

Gdy Papież odwiedził niedawno Karola IV. w Rzymie, chwalił niezmiernie była Królową Etrurvi za znaczne jałmużny, które ubogim dawać kazała. Synowi iey podarował relikwije S. Jakóba i mały mozajkowy obraz Jezusa Chrystusa.

Z Marokko d. 24 Maia.

Dowiedziawszy się Cesarz Marokański z niemałym gniewem, iż kilku poddanych iego wiary Mahometańskiey, bawiących w Europie, dla nadania sobie wielkiego znaczenia udaią się za członkow lub krewnych familii Cesarskiey; i popełniaią rozmaite zdrożności, postanowił co następuie: 1) Żadnemu poddanemu Marokańskiemu, i wyznaiącemu wiarę Mahometańską, niewolno pod karą śmierci przedsiębrać podroży do Europy. 2.) Jeżeliby iaki Poseł, pełnomocnik lub członek Cesarskiego rządu Marokanskiego musiał iechać do Europy, powinien w przód mieć przyzwoity list wierzytelny od swoiego Cesarza, i inne potrzebne śpiśmienne dowody. 3.) Poddanym Marokańskim wyznania Moyżeszowego wolno iechać do Europy, i tam prowadzić handel, z obowiązkiem iednak, ażeby stawili dwóch osiadłych kraiowców, którzyby za niemi zaręczyli, iż w Europie uczciwy handel prowadzić będą. 4) Każdy poddany Marokański bawiący teraz w Europie, bez żadnego wyiątku za naymnieysze wykroczenie utraci maiątek, który wzięty na skarb będzie rozdany ubogim. 5.) Wyrok niniejszy ma bydź udzielony wszystkim Wielkorządcom w portach naszych, ażeby go iak nayściśley wypełnili. — Działo się w mieście Fez (pudług ery Chrześciiańskiey, dnia 21 Stycznia 1816

Minister Sedy Mahamet Salawy miał d. 15 Marca r. b. wieczorne posłuchanie u Cesarza Marokańskiego; nazaiutrz o rotey rano rozeszła się wiadomość o nagłey iego śmierci, która wielkie wrażenie sprawiła. Ogromny pozostały po nim maiątek należy do skarbu Cesarskiego. Na mieyscu iego został mianowany Alhaz Abd Rahaman Hasas Wielkorządca wszystkich wysp od Tetnan aż do Rahaht.

Dnia 19 i 20 *Sierpnia* 1816
Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr
Pszenicy	33	—	31	—	30	—	28	—
— Zyta	24	—	23	—	21	—	20	—
— Jęczmienia	16	—	15	15	14	15	13	15
— Owsa	12	—	11	—	10	—	9	15
— Jagieł	50	—	47	—	44	—	40	—
— Grochu	26	—	24	—	22	—	21	—
— Rzepaku	—	—	—	—	—	—	—	—

DONIESIENA.

Wydział Przychodów i Skarbu Wolnego Miasta Krakowa, uwiadomiony od Wysokiey Kommissyi Włościańskiey, iż mimo spełzłey licytacyi na dniu 16 b. m. i r. na Realności różne w Promniku Białym, które są przeznaczone na wieczną Dzierżawę, gdy teraz taż Kommissya ma podania na piśmie od kilku osób, które sobie życzą wziąść w erbpacht Officynę tamże z ogródkiem i oddziałem Gruntu morgów Chełmskich 10, pręcików 430; uwiadomia Publiczność, iż na dzień 5ty Września oznaczona iest nowa Licytacya w Domu Konsumcyi na Grodzkiey ulicy.

Dnia 16 Czerwca 1816 z fury przez Kraków nocą iadącey, skradziono kosz duży wiklowy okrągły plecny, w którym zapakowane było: — 1. Tużurek po polsku zrobiony, sukna granatowego gierlickiego, astrahanią granatową podszyty, w rękawach

płotno białe, guziki z tegoż sukna. 2. Poduszka włypek z płócienka w paski, powłoka z płótna białego, w którey zapakowane były Kwity na różne składki, podatki, i dwie książki Liwerunkowe w niebieski papier oprawne z dwiema Konsygnacyami z Państw Kamieńczyc i Szarki Zwierzynieckiey w Powiecie Szkalbmirskim leżących; — To wszystko było zawinięte w Dywanik wełniany biały. Było przytem bielizny sztuk 4ry, to iest, koszula 1, chustka haftowana 1, pończoch para 1; serów krowich 3 ważących funtów 20. Ktoby takowe rzeczy spostrzegł, a szczególniey kwity i książki liwerunkowe, raczy donieść do Redakcyi Gazety Krakowskiey, uboższy nagrodę, a maiętnieyszy od Strony interessowaney podziękowanie odbierze.

Urząd Leśny Lasów Rządowych Obiazdu Słomnickiego; — podaie do powszechney wiadomości, iż polowanie małe na lat 3 lub 6 w większych lub mnieyszych wydziałach przez publiczną Licytacyą, za gotową z góry roczney kwoty zapłatę, naywięcey ofiaruiącemu d. 29o września r. b. o godzinie 9tey z rana wypuszczone będzie w Smardzowicach w Kancellaryi Urzędu Leśnego; Polowanie na gruntach, w lasach i zaroślach Smardzowskich, Oycowskich, Szczotrkowskich, Swiniczowskich, Jerzmanowskich, Wielkowieyskich, Golkowskich, Szklarskich, Czubrowskich, Bodaczowskich, Wierzchowskich, i Bolechowskich z ceną początkową zł. pol. 83. — Nasiechowskich i Dziewięciolskich zł. pol. 100. — Słomnickich, Smrokowskich i Xiążnickich zł. pol. 25. — Zagorzyckich, Wąsowskich, Scibotowskich, Pielgrzymowskich zł. pol. 30. — Żydowskich i Wygnanowskich zł. pol. 15. — Gosteckich zł. pol. 30; — niemniey na polach innych Dóbr narodowych, iako to: Łososkowic, Brończyc, części Czech, Szczepanowic, Głogowian, Tempoczowa, Scholateryi Szkalbmierskich z ceną ustanowić się maiącą. — W Przybysławicach w mieszkaniu Podleśniczego, polowanie małe wyiąwszy knieie i grubego zwierza na polach i oddzielnych zaroślach Rzędowskich, Przybysławskich i Cudziańskich z ceną początkową zł. pol. 31. — Niegosławskich, Nawarzyckich, Sworszowskich i Tursk[illegible] zł. pol. 72. — Pretendenci na dzień i mieysce wyznaczone zapraszaią się, którzy w kwotę roczną proporcyonalną zaopatrzyć się maią; reszta kondycyi w Urzędzie Leśnym do przeyrzenia, każdemu wolną będzie. — w Smardzowicach dnia 18 Sierpnia 1816.

Morawi.

Dnia 26 Sierpnia 1816 w mieście Podgórzu przy Krakowie w domu pod Nrem 76 u JP. Michała Nathmüllera sprzedawane będą przez publiczną licytacyą za gotową zapłatę w zwykłych godzinach przed południem i po południu Obrazy oleyne w rozmaitey wielkości i Artystów w wyzłacanych Ramach.

Dnia 29 mca Sierpnia 1816 r. i następnych dni w godzinach zwyczaynych w domu przy ulicy mały rynek pod Nrem 678 na drugiem piętrze sprzedane będą przez publiczną licytacyą za gotową srebrną monetę następuiące effekta: Biblioteka z naylepszych Autorów Francuzkich Włoskich i Niemieckich złożoną, tycząca się literatury Francuzkiey, edukacyi, oraz zabawy czytelnika. Dykcyonarze Francuzkie, Niemieckie, Polskie, i Łacińskie. Karty geograficzne, atlasy w ięzyku Angielskim, Francuzkim, i Niemieckim; różne nóty do grania. Forteplano, stoliki machoniowe i inne, zwierciadła, kanapa i krzesełka różnego gatunku, paiak brązowany, łożko na pasach, łóżka żelazne i inne, sekretarz, biórka, szafki, komody, zegar stołowy, filiżanki, i porcelana w różnym guście, tualetki, kopersztychy i portreciki różne, oprawione za szkło, ramy brązowe ze szkłami, strzały do zakładania firanek, szkła różne, tacki, kufry; szafa na suknie, płaska, kredens, fuzya i pistolety, faians, sprzęty kuchenne i domowe, i t. d. Chęć kupienia maiący zechca się w oznaczonem mieyscu i czasie znaydować. W Krakowie d. 19 mca Sierpnia 1816 roku.

Jan Nep. Franki, Komornik